

Figures de Catalunya

ARNAU DE VILANOVA

Primer emporista científic, metge de reis i papes

En una de les seves obres apòcrifes i en vers escrit en llenguatge trovadoresc, diu: «De Catalunya nadieu fui».

Però hom l'ha suposat provençal, cosa totalment inadmissible, i també valencià. Aquest origen sembla com si tendís a prevaler per la mena de Miratge produït pel fet que Arnau de Vilanova tingués a València casa, família i patrimoni, que a València fos executat el seu testament, i que a València fos prohibida per primera vegada en 1305, la lectura de les seves obres. Però tot això, referit a l'època, no significa res tocant al lloc de naixement. Nat entre els anys 1235 i 1250, pertany al període de repoblament del regne valencià per famílies catalanes, període que durà unes quatre dècades, i era aleshores molt freqüent el cas de persones nades a Catalunya que s'establien a València i hi tenen llur casa i propietats i ja hi feien vida sempre més. Molts d'aquells pobladors pertanyen a les comarques lleidatanes. ¿Els discutirem la pàtria per raó de les al·ludides circumstàncies? Si ho fem així, caldria considerar també valencià Ramon Muntaner, casat a València, amb propietats a València i ciutadà de València, tot i saber per reiterada afirmació seva, que era nat a Perelada. I encara, un segle més tard, faríem valencià el frare gironí Francesc Eiximenis. Per cert que precisament hom evoca un text d'aquest autor com a prova de la naturalesa valenciana d'Arnau, puix diu que va ésser natural de Vilanova, vila del regne de València.

Nat a Catalunya o a València, Arnau sembla que va iniciar els estudis de Medicina a Barcelona, que l'havien de fer famós. Passà després a Montpeller i potser a París, segurament a Nàpols, i va seguir cursos a l'escola de Salern. Ultra la Medicina, estudia llengües sàvies: llatí, àrab i hebreu, llengües que arribà a dominar. Fou professor a l'Escola de Montpeller. Exercí la professió a Barcelona i assistí el rei Pere el Gran en la seva última malaltia. Com a metge, la seva ciència és una mescla d'intuïcions genials i de pràctiques que voregen la màgia. Creu fermament en la influència dels astres sobre el cos humà i àdhuc en l'elaboració dels medicaments, que cal preparar a hores determinades segons els casos. Metge del Papa Bonifaci VIII, que patia de litiasi renal, li confeccionà un segell o amulet en el moment que el sol d'agost assoleix la seva màxima intensitat, sota el signe zodiacal del Lleó, motiu pel qual fa gravar un lleó en l'amulet. Mentre el confeccionava recitava salms i versicles de la Bíblia. Per prescripció seva al Papa va penjar-se l'amulet en la regió lumbar, i el fet és que els aguts dolors que patia al ronyó varen alleugerir-se força.

Malgrat les seves febleses supersticioses, Arnau de Vilanova va col·locar la Medicina en el camí del seu segur progrés, puix que va alçar-se contra l'autoritat dels parers recollits dels antics i va proclamar que l'«Experiència és la base de la Medicina». Com escriuen Tomàs i Joaquim Carreras Artau, «de fet, Arnau de Vilanova s'erigeix el segle XIII en campió de l'empirisme, fins al punt que se n'ha pogut dir que ha realitzat en la medicina una tasca anàloga a la que va fer Bacon en la ciència física».

A partir de l'any 1299, en que anà a París com ambaixador de Jaume II de Catalunya-Aragó, comença la seva obra apocalíptica i reformadora, que l'enfronta primer amb els teòlegs de la Sorbona i després amb els pares predicadors i àdhuc amb el Papa. Aristòtil, l'escolasticisme, la teologia oficial són els fitons de les seves ires. Opina que el món és pervertit, comprenent-hi l'Església, que necessita una reforma. De bell principi les seves esperances recolzen en el Pontificat: és el Papa, qui ha de realitzar la Reforma. Després, desenganyat, gira els ulls als prínceps, al rei català de Sicília, Frederic III, fill de Pere el Gran, a Jaume II el Just. Adés era la casa reial catalana, la qui, segons el seu pensament, havia de dur a terme la gran reforma cristiana. Arnau de Vilanova, desenrotllà aquesta actuació enmig d'un seguit de viatges, polèmiques i persecucions. Escriu sense repòs, escriu per defensar-se. Els dotze darrers anys de la seva vida passen entre aquests tripijocs, en una exaltació que, a voltes, sembla un deliri. Espanya, França, Itàlia, Grècia, probablement el Nord d'Àfrica, el veuen esforçant-se a propagar la seva fallera reformadora que consisteix en un franciscanisme radical, en un retorn al cristianisme primitiu, tal com l'entenien la secta anomenada dels «espirituals», tal com el predicaren Crist i els Apòstols. De seguida varen alçar-se contra ell totes les ordres religioses, mentre la Inquisició vigilava les seves activitats, i només va contenir-la el respecte que inspiraven els grans protectors d'Arnau de Vilanova, entre els quals calia comptar papes i reis. Enmig de les seves lluites i els seus viatges, el sorprèn la mort cap a l'any 1311, a Gènova, on va ésser enterrat.

De la seva obra, una part, com la dels seus escrits teològics en llengua vulgar, és perduda, segurament perquè la Inquisició els va destruir. S'ha salvat la Confessió de Barcelona i la Lectio Narbonnae. Tenim també alguns dels seus escrits polèmics i alguns tractats de Medicina i Astrologia. No totes les obres que li són atribuïdes són seves, bon tros se'n falta. A la biblioteca de Leningrad hi ha nou tractats teològics d'Arnau de Vilanova, traduïts al grec.

La Vall, 10 de març del 1972

Panadería

Bollería

SAN ANTONIO

de JAIME PEIG



Teléfono 55

El Rieral

Santa Eulalia de Ronsana

pintor industrial

colocación de papeles pintados

rótulos e imitaciones

jaimé iglesias

carretera de la sagrera s/n

santa eulalia de ronsana